

การดูแลสุขภาพตนเองในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
และผู้ป่วยเอดส์ในสามจังหวัดชายแดนใต้

Health Self Care for HIV Transmission Prevention HIV Client and AIDS Patients
in Three Southern Border Provinces of Thailand

ฟูซีเยห์ ทะยี่ พย.ม. (Fusiyah Hayee, M.N.S.)¹

สุไฮดาร์ แวเตะ พย.ม. (Suhaida Waeteh, M.N.S.)²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคลกับการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์ จำนวน 538 คน ที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลศูนย์ยะลา โรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ และโรงพยาบาล บัตตานี โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามแต่งบ่งเชิงพบ ขณะเข้ารับบริการเดือนตุลาคม 2555 - มกราคม 2556 ใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบสอบถามการดูแลสุขภาพ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างดูแลสุขภาพตนเองในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออยู่ในระดับสูง ร้อยละ 55.0 โดยดำเนินการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การไม่ใช้สารเสพติด และการส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 87.7, 87.5 และ 85.5 ตามลำดับ ดานสุขวิทยาส่วนบุคคลอยู่ในระดับดี ร้อยละ 83.3 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.0 ที่มีเพศสัมพันธ์ ปฏิบัติตัวด้านการมีเพศสัมพันธ์ให้ปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 42.5 และพบว่า อายุ สถานภาพสมรสและการมีรายได้ในแต่ละเดือน มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเองในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมสุขภาพการดูแลสุขภาพตนเองและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ต่อไป

คำสำคัญ : ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดูแลสุขภาพตนเอง การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

Abstract

This study aimed to study self care of HIV infected and prevention of HIV transmission and the relation with those two of demographic data. The samples were 538 HIV infected or AIDS patients who received treatment at Yala Regional Hospital, Narathiwatranakarin Hospital and Pattani Hospital. The samples were randomly chosen by accidental sampling method while were served in those mentioned hospitals during October 2012 - January 2013. The data collection was a record form which yielded a value of 0.77, and the data were analysed using frequency, percentage, mean, standard deviation and Chi-square.

¹ อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

² อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

The results showed that self care of HIV infected and prevention of HIV transmission were 55 percent at high level through emotional support, discontinue engaging with drug, and health promotion that were all at very good level of 87.7, 87.5, and 85.5 % respectively. The level of hygienic care was good level at 83.3 % and there were 55.0 % of the samples who had sexual intercourse, from that, only 42.5 % who had safe sex which was at low level. In addition to the finding, it was found that age, status, and monthly was significantly related with self care to prevent from HIV transmission. The result of this study can be used as an evidenced base to health promotion for transmission prevention in HIV-infected and AIDS patients.

Keywords : HIV clients, AIDS Patients, three southern border provinces of Thailand, Health self care, Transmission prevention

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา และที่น่าตกใจ คือการติดเชื้อของกลุ่มคนดังกล่าวจำนวนไม่น้อยมาจากการสมรส เพราะไม่ทราบว่าคู่สมรสของตนติดเชื้อเอชไอวี (เลขา เกลี้ยงเกลา, 2555) อีกทั้งผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีไม่ตระหนักถึงการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อใช้ชีวิตตามปกติ โดยเฉพาะปัจจุบันมียาคันไวรัสที่สามารถควบคุมโรคไม่ให้อาการรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการดูแลตนเอง นอกจากนี้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี มีความชุกของการเสพยาเสพติดสูง ยิ่งส่งผลต่อการเผยแพร่กระจายเชื้อได้อย่างรวดเร็ว จากการสำรวจผู้ติดเชื้อไวรัสเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์ในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาสของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา ตั้งแต่ปี 2531 ถึง 30 มิถุนายน 2554 พบว่า จังหวัดยะลาเป็นผู้ติดเชื้อ 1,633 ราย ปัตตานี 3,026 ราย และจังหวัดนราธิวาส ประมาณ 3,000 ราย สาเหตุหลักเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ รองลงมา คือ การใช้ยาเสพติดชนิดฉีด รวมประมาณ 6,500 ราย ในจำนวนผู้ติดเชื้อจังหวัดยะลา 1,633 ราย แยกเป็นการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 71 ติดจากการเสพยาเสพติดชนิดฉีดร้อยละ 17 ผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่ทราบว่าตัวเองติดเชื้อหลังจากแต่งงาน โดยตรวจพบขณะไปฝากครรภ์ (จิรัชิตี สัจจกุล, 2554) และมีการรายงานจำนวนผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ จากปี 2553 - 2555 (จิรัชิตี สมลังกา, 2554) เพิ่มขึ้น จำนวน 2,231 คน และเสียชีวิต 952 คน สาเหตุหลักเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ รองลงมา คือ การใช้ยาเสพติดชนิดฉีด ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มคนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเป็นอย่างมากในการกระจายเชื้อ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีเองมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ รวมถึงวิธีการดูแลตนเองในการดูแลสุขภาพที่ดีในทุกด้าน หากยังมีการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้องในผู้ป่วยกลุ่มนี้ จะยิ่งส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเองมีความรุนแรงของโรคเพิ่มขึ้นอีกด้วย

การดูแลตนเองเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อยับยั้งการติดต่อของโรค ผู้ติดเชื้อควรมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งตามทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) เชื่อว่า บุคคลมีความสามารถในการดูแลตนเอง (self-care abilities) และความจำเป็นในการดูแลตนเอง (self-care needs) ที่มีความสมดุล บุคคลนั้นจึงจะสามารถดำรงภาวะสุขภาพที่ดีไว้ได้ ในช่วงที่ไม่มีภาวะเจ็บป่วย ความจำเป็นในการดูแลตนเองคือ การดูแลตนเองโดยทั่วไป (universal self-care needs) ในภาวะที่มีความเจ็บป่วย ยิ่งจำเป็นที่จะต้องดูแลตนเองให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นในผู้ป่วยโรคเอดส์หรือผู้ติดเชื้อเอชไอวี ต้องปฏิบัติตัวในการส่งเสริมสุขภาพตนเองให้ดีกว่าคนปกติเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีภูมิต้านทานต่อโรคต่ำ ต้องมีการดูแลตนเองในทุกๆด้าน เพื่อป้องกันการเกิดโรคต่างๆ อีกทั้งจะต้องดูแลตนเองให้ถูกต้องเพื่อป้องกันการนำเชื้อโรคสู่บุคคลอื่น โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้อง หรือการใช้ยาเสพติดต่างๆ นอกจากนี้บุคคลเหล่านี้ควรมีวิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้ตัวเองดีขึ้น